Senedd Cymru
Comisiwn y Senedd

Amrywiaeth a Chynhwysiant: Adroddiad Blynyddol 2019-20

Mehefin 2020

www.senedd.cymru

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.Senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru, Bae Caerdydd, CF99 1SN

0300 200 6565

Cysylltu@senedd.cymru

www.senedd.cymru

SeneddCymru

SeneddCymru

Senedd

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2020
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Comisiwn y Senedd

Amrywiaeth a Chynhwysiant: Adroddiad Blynyddol 2019-20

Mehefin 2020

www.senedd.cymru

Cynnwys

Rhagair 6

Uchafbwyntiau'r flwyddyn 9

Ein Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant 10

Allgymorth, ymgysylltiad a chyfranogiad democrataidd 19

Amrywiaeth a chynhwysiant yn ein gwaith 27

Atodiad: Cynnydd ar sail Amcanion ein Strategaeth a Chynllun Gweithredu at y Dyfodol 31

Beth nesaf? 42

Rhagair

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am weithgareddau sy'n ymwneud ag amrywiaeth a chynhwysiant rhwng 1 Ebrill 2019 a 31 Mawrth 2020.

Ar 6 Mai newidiwyd enw'r Cynulliad yn Senedd Cymru. Pan gafodd Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 Gydsyniad Brenhinol ym mis Ionawr, roedd yn benllanw proses hir a chymhleth i'r nifer fawr o gydweithwyr yn y Comisiwn a fu'n rhan o'i thaith ddeddfwriaethol.

Serch hynny, fe welwch fod y ddogfen hon yn cyfeirio'n bennaf at y sefydliad fel y Cynulliad; mae hyn yn adlewyrchiad o'r ffaith ein bod yn edrych yn ôl ar y 12 mis diwethaf cyn i'r Cynulliad newid ei enw.

Yn 2019, roedd y Cynulliad yn dathlu ei ben-blwydd yn ugain oed. Yn y cyfnod hwnnw, rydym wedi cymryd camau breision tuag at hybu amrywiaeth a chynhwysiant, ac i sicrhau bod yr egwyddorion hyn wrth wraidd yr hyn a wnawn fel Senedd.

Yn ei blwyddyn gyntaf, penderfynodd Senedd Ieuenctid Cymru mai un o'i blaenoriaethau fyddai hybu cymorth iechyd emosiynol ac iechyd meddwl i blant a phobl ifanc yng Nghymru, gan ddatblygu arolwg ar eu cyfer hwy yn ogystal ag ar gyfer oedolion (rhieni, gwarcheidwaid a gweithwyr proffesiynol). Rydym wedi penodi Cynghorydd Iechyd a Diogelu newydd i gefnogi gwaith parhaus y Senedd Ieuenctid. Mae'n cynnig cyngor a chymorth ar ddiogelu i dîm Senedd Ieuenctid Cymru, yn seiliedig ar anghenion ac amgylchiadau unigol Aelodau'r Senedd Ieuenctid.

Cawsom gynllun Prentisiaeth hynod lwyddiannus eleni gyda mwy o ymgeiswyr o grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol nag erioed o'r blaen.

Rydym wedi ymgynghori'n helaeth ar gynigion i ddiwygio'r Cynulliad, ac mae'r cyhoedd wedi cymryd rhan flaenllaw yn y gwaith hwnnw. Mae gwaith Pwyllgorau'r Cynulliad yn ehangu o hyd, ac mae'n cynnwys safbwyntiau cynulleidfaoedd sy'n gynyddol amrywiol.

Roeddem hefyd yn falch iawn o dderbyn cydnabyddiaeth unwaith eto gan Stonewall am ein hagwedd at gynhwysiant LHDT a dathlu llwyddiant ein prentis BAME cyntaf i ennill Prentis y Flwyddyn.

Rydym yn edrych ymlaen at adeiladu ar ein llwyddiannau wrth i ni baratoi ar gyfer y chweched Senedd. Rydym yn gwbl ymrwymedig i fwrw ymlaen i gyflawni'r nodau yn ein Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant, a chyflawni ein cyfrifoldebau o ran Deddf Cydraddoldeb 2010.

Fel bob amser, byddem yn croesawu eich adborth ar yr adroddiad hwn, ac o ran sut y gallem ystyried gwneud pethau'n wahanol yn y dyfodol.

Manon Antoniazzi
Prif Weithredwr a Chlerc y Cynulliad

Joyce Watson
Comisiynydd y Cynulliad sy'n gyfrifol am gyflogeion a chydraddoldeb

Uchafbwyntiau'r flwyddyn

Fe wnaethom nodi 20 mlynedd o ddatganoli gyda digwyddiad i'r holl staff a dathlu ein gwerthoedd trwy gyfrwng cynllun newydd i gydnabod gwaith y staff. Hefyd, cyhoeddwyd cylchgrawn mewnol arbennig, "Llechen", i nodi'r achlysur.

Lansiwyd Ymgyrch Hawl i Herio lwyddiannus a oedd yn adeiladu ar y cynnydd yr ydym wedi'i wneud gyda'n hymrwymiad Urddas a Pharch, gan rymuso pawb i wneud rhywbeth os ydynt yn dyst i ymddygiad amhriodol yn ein gweithle.

Ategwyd ein hymrwymiad i ddatblygu ein prentisiaid gyda llwyddiant Mahima Khan, ein prentis BAME cyntaf, yn ennill Gwobr Prentis y Flwyddyn y Cynghrair Sgiliau Ansawdd. Mae'r cynllun prentisiaeth eleni wedi denu mwy o geisiadau nag erioed.

Cawsom ein dyfarnu yn weithle gorau Cymru ar gyfer gweithwyr LHDTQ+ ac rydym hefyd yn cadw ein lle ar restr 10 Uchaf y DU am y chweched flwyddyn yn olynol. Eleni dyfarnwyd Canmoliaeth Uchel i'n Grŵp Rhwydwaith hefyd.

Mae ein hymateb i Barhad Busnes yn ystod Covid-19 wedi cymryd amrywiaeth a chynhwysiant i ystyriaeth. Rydym wedi deall yr anghenion busnes ac wedi cydbwyso'r rhain â'r anghenion a'r cymorth unigol sy'n ofynnol gan ein Haelodau Cynulliad a'n cydweithwyr, i sicrhau eu bod yn cael y wybodaeth ddiweddaraf, a'u bod yn ddiogel.

Rydym wedi bod yn gweithio gyda phartneriaid i ddarparu hyfforddiant newydd ar Amrywiaeth a Chynhwysiant wyneb yn wyneb ac ar-lein i holl staff cymorth Aelodau'r Cynulliad.

Ein Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant

Mae'n bwysig ein bod yn parhau i fod yn hygyrch i bobl Cymru a thu hwnt: a bod y Senedd yn berthnasol, yn hawdd ac yn ystyrlon i bobl ryngweithio â hi a chyfrannu at ei gwaith. Mae hefyd yn bwysig ein bod yn gyflogwr cynhwysol, gan alluogi ein holl staff i wireddu eu llawn botensial.

Mae ein blaenoriaethau a'n hamcanion i'w gweld yn **Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant 2016-21**.

Urddas a pharch

Rydym wedi ymrwymo i ddarparu diwylliant cynhwysol sy'n rhydd o aflonyddu, a disgwyliwn i bawb, gan gynnwys ymwelwyr, Aelodau'r Cynulliad, staff yr Aelodau a staff Comisiwn y Cynulliad, gael eu trin ag urddas a pharch. Bob mis Mai, rydym yn cynnal Arolwg Urddas a Pharch, gan sicrhau ein bod yn parhau i gyflwyno unrhyw newidiadau angenrheidiol i adeiladu ar y diwylliant cywir.

PARCH

Rydym yn gynhwysol ac yn garedig, ac rydym yn gwerthfawrogi cyfraniadau ein gilydd wrth ddarparu gwasanaethau rhagorol

ANGERDD

Rydym yn bwrpasol wrth gefnogi democratiaeth, gan dynnu ynghyd i wneud gwahaniaeth i bobl Cymru

BALCHDER

Rydym yn arddel arloesedd ac yn dathlu ein llwyddiannau fel tîm

UN TÎM YDYM NI

Ein pobl

Rhwydweithiau cydraddoldeb yn y gweithle

Rydym yn gwerthfawrogi'r cyfraniad y mae ein rhwydweithiau cydraddoldeb yn ei wneud i'n gweithle a'r cyngor arbenigol a'r ddealltwriaeth y maent yn eu darparu i ni o ran llunio polisïau cynhwysol, hyrwyddo gweithle cynhwysol a'n helpu i wireddu'r uchelgeisiau a nodwyd gennym yn ein Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant. Mae'r rhwydweithiau'n cymryd rhan mewn gweithgareddau trwy gydol y flwyddyn:

MINDFUL
Ein Rhwydwaith Cefnogi Iechyd Meddwl

REACH
Ein Rhwydwaith Hil, Ethnigrwydd a Threftadaeth Ddiwylliannol

INSPIRE
Ein rhwydwaith cydraddoldeb yn y gweithle i fenywod

PLWS
Ein rhwydwaith cydraddoldeb yn y gweithle i bobl LGBTQ+

TEULU
Ein Rhwydwaith Gofalwyr a Rhieni sy'n Gweithio

EMBRACE
Ein rhwydwaith cydraddoldeb yn y gweithle i bobl anabl

REACH – Canolbwyntiodd y rhwydwaith ar ddarparu sesiynau i ddatblygu sgiliau a hyder yr aelodau, ac ymunodd llawer o wynebau newydd â'r rhwydwaith eleni. Nododd y rhwydwaith Fis Hanes Pobl Dduon, fel arfer, ac eleni darparodd sesiynau *Dewch i Ni Siarad am Hil* ac *Ymwybyddiaeth Ddiwylliannol* ar gyfer y staff. Dangosodd y rhwydwaith hefyd ryseitiau o'r llyfr coginio Ymwybyddiaeth Ddiwylliannol.

MINDFUL – Gan adeiladu ar y flwyddyn ddiwethaf, mae mwy o aelodau nag erioed wedi cael hyfforddiant mewn Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl, gan hybu eu sgiliau fel hyrwyddwyr Llesiant Iechyd Meddwl. Mae'r rhwydwaith yn parhau i hyrwyddo gweithgareddau llesiant ar y safle, a chyflwynodd y 'daith gerdded llesiant wythnosol' gan

annog staff i gymryd seibiant go iawn o’u desgiau a mynd am dro gyda chydweithwyr. Mae Mindful wedi cynorthwyo i ddatblygu gwefan bwrpasol ar gyfer llesiant, a gweminarau gwytnwch a llesiant i gefnogi staff syn gweithio gartref yn ystod pandemig Covid-19. Bu traws-rwydweithio diwyd dan arweiniad y rhwydwaith ar ddeall a chefnogi'r Menopos.

INSPIRE – Yn dilyn y casgliad llwyddiannus a gafwyd y llynedd tuag at dlodi mislif, mae'r rhwydwaith wedi symud ei ffocws tuag at gefnogi staff trwy'r menopos. Gan weithio gydag arbenigwyr, datblygodd y rhwydwaith sesiynau codi ymwybyddiaeth i wella dealltwriaeth a lleihau stigma, a chyhoeddi canllawiau i staff. Mae'r ddogfen hon, a lansiwyd ar Ddiwrnod Rhyngwladol y Menywod 2020, yn rhoi cyngor i fenywod sy'n dioddef o symptomau’r menopos ar y ffordd orau o reoli'r symptomau hynny yn y gwaith, ac mae’n cynnig cyngor i reolwyr llinell wrth gefnogi eu timau.

PLWS – Newidiodd y rhwydwaith LHDT+, a elwid gynt yn OUT-NAW, ei enw i PLWS. Cymerodd aelodau a chyfeillion ran yng ngorymdaith Pride Cymru trwy ganol y ddinas i ddathlu digwyddiad Pride blynyddol a mwyaf Cymru. Trefnodd a chynhaliodd y rhwydwaith drafodaeth banel hefyd gyda siaradwyr gwadd o wahanol agweddau ar y gymuned LHDT+ i drafod yr hyn a ddysgwyd ers y mudiad hawliau sifil modern, a gafodd ei sbarduno yn Stonewall, UDA (1969). Mae'r rhwydwaith arobryn yn parhau i weithio'n agos gyda Stonewall Cymru. Mae wedi cyflwyno canllawiau newydd ar gyfer y gweithle ynghylch rhagenwau a sut i'w cynnwys mewn llofnodion e-bost.

Mae hefyd yn diweddaru ac yn ailgyhoeddi canllawiau a chymorth LHDT+ yn rheolaidd i'r holl staff.

EMBRACE – Cynhaliodd y rhwydwaith ddigwyddiad cyntaf Abledd Cymru, a oedd yn agored i bawb. Roedd y digwyddiad yn gyfle gwych i rwydweithio a dod o hyd i ffyrdd o gefnogi ein gilydd, ac i lywio datblygiad polisi, a holiaduron llesiant. Mae'r rhwydwaith yn canolbwyntio ar weithio gyda rhwydweithiau eraill ar godi ymwybyddiaeth o faterion allweddol trwy nodi dyddiadau pwysig yn y Calendr Amrywiaeth a Chynhwysiant, fel y Diwrnod Rhyngwladol ar gyfer Pobl ag Anableddau, ac archwilio themâu sy'n ymwneud â hawliau gofalwyr ac anableddau cudd.

TEULU – Fel un o'r cyflogwyr gorau ar gyfer Teuluoedd sy'n Gweithio, mae'r rhwydwaith wedi parhau i ddatblygu ein hymrwymiadau i ofalwyr a rhieni. Rydym yn cyflwyno Cyfraith Jack i'n polisïau absenoldeb rhiant, gyda gwelliant yn unol â'n polisïau absenoldeb rhiant presennol. Yn ystod amser digynsail y Coronafeirws, er mwyn cefnogi gweithwyr, darparwyd cefnogaeth

i'r holl staff ni waeth beth oedd eu hanghenion, ond rydyn ni wedi ceisio cefnogi'r staff hynny ag anghenion ychwanegol yn ystod cyfnod o gynnydd yn yr anghenion gofalu. Mae hyn wedi cynnwys diwygio polisïau, ailddosbarthu gwaith, offer, canllawiau a chyfeirio at gefnogaeth ychwanegol, a chyfathrebu rheolaidd a chydnabyddiaeth gan Uwch-arweinwyr.

Rhwydwaith Ymgysylltu – Mae'r rhwydwaith hwn yn wahanol i'n rhwydweithiau eraill gan ei fod yn cynnwys ein holl weithwyr. Fe'i cynlluniwyd i helpu staff i gymryd rhan mewn prosiectau, rhaglenni sydd o ddiddordeb iddyn nhw, ac i ddarparu adborth a all arwain at welliannau. Mae gweithgareddau yn ystod 19/20 wedi cynnwys nodi pen-blwydd 20 mlynedd y Cynulliad, diwygio'r Adolygiad Datblygu Perfformiad (PDR), adolygu'r broses recriwtio o'r brig i'r bôn, gwelliannau i gyfathrebu mewnol, a datblygu cynllun Gwobrau Cydnabod.

Cynllun Prentisiaeth 2019

Rydym wedi parhau i adeiladu ar lwyddiant Cynllun Prentisiaeth 2018, gan ddatblygu ymhellach ein hagwedd at allgymorth, meini prawf cymhwysedd, datblygu staff mewnol a phrofiad prentisiaid. Rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar feithrin perthnasoedd â sefydliadau cyn-recriwtio trwy allgymorth: fe wnaethom ni ymgysylltu â disgyblion ysgol, cymunedau lleol, rhwydweithiau a sefydliadau a chymunedau trydydd sector i sicrhau bod ein cynllun prentisiaeth yn hygyrch i bawb, yn enwedig cyrraedd ymgeiswyr o gymunedau mwy ymylol a heb gynrychiolaeth ddigonol.

Cyrhaeddodd ein hymgyrch recriwtio gynhwysol, fwy hygyrch, 21,258 o bobl. Bu'r diwrnod agored teilwredig yn llwyddiant, gyda phob sedd wedi'i chymryd, ac yn sgil proses ymgeisio symlach bu cynnydd o 70 y cant yn y ceisiadau a chynnydd o 43 y cant yn y ceisiadau gan ymgeiswyr BAME. Mae'r cynllun newydd yn parhau i gael ei deilwra yn dilyn adborth gan brentisiaid gan gynnwys y cyfle a'r adnoddau i ddatblygu sgiliau yn y gwaith sy'n arwain at Ddiploma Lefel 3 mewn Gweinyddu Busnes.

ASTUDIAETH ACHOS

Enillydd Gwobr Prentis y Flwyddyn y Cynghrair Sgiliau Ansawdd – Mahima Khan

Rydym yn falch iawn o gyhoeddi bod Mahima Khan, ein Swyddog Cefnogi Pwyllgorau, nid yn unig wedi ennill y wobr Gweinyddu Busnes yng Ngwobrau Prentisiaeth 2020 y Cynghrair Sgiliau Ansawdd (QSA), ond hefyd wedi ennill prentis y flwyddyn QSA. Cafodd ei dewis o blith pob un o’r enillwyr categori fel y prentis yr oedd ei chyflawniadau yn adlewyrchu gwerthoedd QSA orau.

Consortiwm o ddarparwyr dysgu yn y gwaith yw QSA sy'n cynnwys 23 partner ac isgontractwyr. Mae'r gwobrau'n dathlu rhagoriaeth a chyflawniad ac mae Mahima Khan yn enillydd teilwng. Mae hi wedi dangos rhagoriaeth, gan ychwanegu gwerth at bob math o brosiectau gyda'i brwdfrydedd i gymryd rhan. Mae wedi mynd yr ail filltir gan herio ei hun yn barhaus ac mae wedi bod yn gaffaeliad go iawn i'r Cynulliad.

“A dweud y gwir, rwy’n dal wedi fy syfrdanu ar ôl clywed fy mod wedi ennill y wobr. Ni feddyliais y byddwn yn cyrraedd y rhestr fer, heb sôn am ennill!

Rwy’n teimlo’n wylaidd iawn o gael cydnabyddiaeth am y gwaith yr wyf wedi’i wneud yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae aelodau gwych o staff wedi fy ngwthio i fynd y filltir ychwanegol, a rhoddodd hynny hyder imi wthio fy hun ymhellach a goresgyn unrhyw ofnau y credais y byddai’n fy rhwystro rhag datblygu fy hun yma.

Rwyf wedi cael blwyddyn ddadlennol fel Prentis yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru, gan ddechrau gyda lansio Senedd Ieuenctid Cymru, wedyn cael cydnabyddiaeth am fy nghefnogaeth i’r digwyddiad i groesawu tîm Criced Bangladesh a hefyd bod yn rhan o ddathliadau camp lawn cystadleuaeth y Chwe Gwlad yn y Senedd, lle cefais gyfarfod â thîm Rygbi Cymru. Diolch ichi am roi cymaint o groeso imi ac edrychaf ymlaen at y blynyddoedd sydd i ddod!” – Mahima Khan

Dysgu a Datblygu

Mae'r Comisiwn wedi darparu mwy o hyfforddiant eleni nag erioed o'r blaen, ac mae cysyniadau amrywiaeth a chynhwysiant yn sail i'n darpariaeth dysgu a datblygu. Rydym wedi cyflwyno ystod o hyfforddiant ffurfiol ac anffurfiol, gan gynnwys hyfforddiant wyneb yn wyneb, gweithdai, a chanllawiau ac adnoddau ar-lein gan sicrhau bod amrywiaeth yn cael ei hybu mewn modd ystyrlon a hygyrch. Yn ystod y cyfnod hwn, mae cydweithwyr wedi cael amrywiaeth o hyfforddiant sy'n cynnwys deall iechyd meddwl, urddas a pharch, ymwybyddiaeth o'r menopos, iechyd meddwl plant, cefnogi cyflogeion sydd â chanser, ymwybyddiaeth o awtistiaeth, ymwybyddiaeth o ddementia a hyfforddiant ym maes rhagfarn ddiarwybod. Rydym yn parhau i ehangu ein dulliau gweithredu i sicrhau y gall staff gael mynediad at hyfforddiant o bell ac rydym yn parhau i gefnogi ein rhwydweithiau staff i helpu i ennyn cefnogaeth yn unol â'n gwerthoedd.

Hyrwyddo cynhwysiant drwy godi ymwybyddiaeth yn fewnol

Wythnos Amrywiaeth a Chynhwysiant: 1-5 Gorffennaf 2019

Bob blwyddyn, rydym yn cynnal Wythnos Amrywiaeth a Chynhwysiant sy'n canolbwyntio ar weithgareddau codi ymwybyddiaeth, darparu gwybodaeth yn y gweithle, ac ymgyrch cyfryngau cymdeithasol sydd â ffocws allanol. Manon Antoniazzi, y Prif Weithredwr a'r Clerc, agorodd yr wythnos gyda blog yn amlinellu ymrwymiad y sefydliad i Amrywiaeth a Chynhwysiant.

Data amrywiaeth o ran y gweithlu, recriwtio a chyflogau

Mae ein data am y gweithlu a recriwtio, a'n hadroddiadau ar gyflogau cyfartal a'r bwlch cyflog rhwng y rhywiau yn cael eu cyhoeddi yn y drefn honno fel dogfennau ategol i'r adroddiad hwn er mwyn sicrhau mynediad rhwydd at y wybodaeth.

Fel y llynedd, mae'r **data am y gweithlu a recriwtio** yn dangos ein bod yn parhau i ddenu a recriwtio amrywiaeth eang o bobl. Rydym wedi recriwtio pobl o ystod o oedrannau, pobl a chanddynt anableddau, a phobl o hiliau, crefydd a chyfeiriadedd rhywiol gwahanol. Rydym yn parhau â'n gwaith i gynyddu amrywiaeth ein gweithlu er mwyn cynrychioli'n well y cymunedau rydym ni'n eu gwasanaethu. Mae ein hadolygiad o recriwtio, y pecyn ymgeiswyr newydd, a'r defnydd o'r cyfryngau cymdeithasol ar gyfer recriwtio wedi ein galluogi i nodi rhagor o gyfleoedd i leihau rhwystrau ac annog ystod amrywiol o ymgeiswyr.

Mae ein **data am gyflogau cyfartal** yn gadarnhaol ac mae'r bwlch sydd rhwng dynion a menywod o ran cyflogau cyfartal wedi lleihau ers y llynedd. Dyma gam cadarnhaol tuag at gyflogau cyfartal rhwng y rhywiau, sy'n dangos bod y duedd a welwyd dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yn parhau. Er bod rhagor o waith i'w wneud, heb os, mae ein tueddiadau data wedi gwella yn ystod y cyfnod monitro hwn.

Allgymorth, ymgysylltiad a chyfranogiad democrataidd

Un o'n hamcanion parhaus yw ymgysylltu â holl bobl Cymru a hyrwyddo gwaith y Cynulliad. Fel corff seneddol, mae'n bwysig bod y Cynulliad yn cynrychioli holl bobl Cymru a bod gan bawb fynediad at ein gwaith, ein hadeiladau a'n gwybodaeth.

Trosolwg o'r gweithgaredd ymgysylltu â'r cyhoedd

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi ymgysylltu â phobl o bob rhan o Gymru, mewn cymunedau ar draws y wlad, ac ar ein hystâd. Yn ystod y cyfnod hwn mae pobl ledled Cymru wedi ymgysylltu â ni drwy weithdai, cyflwyniadau, digwyddiadau a gweithgarwch ymgysylltu sy'n gysylltiedig ag ymgyngoriadau pwyllgorau.Gweler isod enghreifftiau gwych o'n gwaith ymgysylltu a rhai o uchafbwyntiau'r flwyddyn.

Senedd Ieuenctid Cymru

Mae wedi bod yn flwyddyn gyntaf brysur i Senedd Ieuenctid Cymru. Cynhaliwyd deuddeg cyfarfod rhanbarthol mewn gwahanol leoliadau ledled Cymru, digwyddiadau rhanbarthol ar Sgiliau Bywyd yn y Cwricwlwm yng ngogledd a de Cymru, ac ymgynghoriad ac adroddiad cyntaf Senedd Ieuenctid Cymru ar Sgiliau Bywyd yn y Cwricwlwm.

Yn ystod y cyfarfodydd rhanbarthol mae Aelodau Senedd Ieuenctid Cymru wedi bod yn datblygu eu rhaglen waith mewn tri maes allweddol: Cymorth Iechyd Emosiynol ac Iechyd Meddwl, Sbwriel a Gwastraff Plastig, a Sgiliau Bywyd yn y Cwricwlwm. Maen nhw hefyd wedi cael hyfforddiant amrywiol i ddatblygu eu sgiliau ac wedi ymgysylltu ag ystod o fusnes y Cynulliad.

Sesiynau Ymgysylltu â'r Gymuned

Cynhaliodd ein Tîm Ymgysylltu â'r Gymuned 35 o Sesiynau Cymunedol ar gyfer 876 o gynrychiolwyr eleni, yn ymwneud ag amrywiaeth o grwpiau a oedd yn cynnwys Mind Cymru, Cymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol Cymru, Canolfan Merched Gogledd Cymru, Gingerbread a Mantell Gwynedd. Mae'r sesiynau hyn yn cyflwyno dinasyddion i waith y Cynulliad, fel yr hyn a wnawn wrth ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif, sut y gall dinasyddion ymgysylltu â'u Haelodau Cynulliad a chymryd rhan mewn ymgyngoriadau a deisebau.

Hyrwyddo amrywiaeth a chynhwysiant

Fel rhan o'n hymrwymiad i fod yn sefydliad cynhwysol, rydym yn parhau i hyrwyddo amrywiaeth a chynhwysiant i'r cyhoedd drwy ddigwyddiadau, y cyfryngau cymdeithasol ac ymgyrchoedd. Rydym yn mynd ati i annog ystod eang o bobl o Gymru a thu hwnt i gymryd rhan yng ngwaith y Cynulliad ac i ystyried y Cynulliad yn ddarpar gyflogwr mewn sawl ffordd:

Arddangosfeydd

Rydym wedi cynnal amrywiaeth o arddangosfeydd ar ystâd y Cynulliad. Dyma rai o’r uchafbwyntiau:

- **Nifer o Leisiau, Un Genedl**
  Comisiynwyd yr arddangosfa hon gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru fel rhan o ddigwyddiadau a gweithgareddau drwy gydol 2019/20 i nodi’r 20 mlynedd gyntaf o ddatganoli yng Nghymru. Mae'r arddangosfa deithiol hon yn defnyddio ffotograffiaeth a chyfryngau lens i archwilio gobeithion a dyheadau ar gyfer Cymru a’i dyfodol. Nod yr arddangosfa yw cloriannu cyfoeth ac amrywiaeth daearyddol, diwylliant a chymdeithas Cymru, a lle bo modd, annog y cyhoedd i gymryd rhan. Yn dilyn ymddangosiad cyntaf llwyddiannus yn y Cynulliad ym mis Medi 2019, mae'r arddangosfa bellach wedi teithio i Aberystwyth a Merthyr Tudful a bydd yn dod i ben yn y Galeri yng Nghaernarfon ym mis Mehefin 2020.

- **BeLonging**
  Arddangosfa yn dathlu Mis Hanes Pobl Dduon ym mis Hydref 2019 oedd hon. Roedd Be/Longing yn canolbwyntio ar ddinasyddion y Gymanwlad a deithiodd i Gymru ar ôl yr Ail Ryfel Byd i ymuno â phobl eraill o ynysoedd y Caribî a oedd wedi ymgartrefu yng Nghymru ymhell cyn hynny. Roedd y gosodiadau a'r ffotograffau yn seiliedig ar fywydau'r genhedlaeth hŷn hon a'r nod oedd rhoi cipolwg ar rai o arferion bob dydd pobl sydd â'u gwreiddiau yr un mor ddwfn ym mhridd Cymru ag yn eu hynysoedd genedigol.

- **Modelau Rôl Cymunedol Balchder Cymru**
  Cafwyd arddangosfa gan Pride Cymru ar goridor staff a oedd yn dathlu 15 o bobl o'n cymuned LHDT+ sydd wedi gwneud gwahaniaeth cadarnhaol yng Nghymru, gyda cydweithwyr a chyn-gydweithwyr yn eu plith. Mae'r bobl ysbrydoledig hyn wedi cynyddu gwelededd ac amlygrwydd y gymuned LHDT+ yng Nghymru, gan sefyll a gweithio i wneud newid cadarnhaol.

- **Everywoman**
  Gan nodi Diwrnod Rhyngwladol y Menywod 2020, mae'r arddangosfa hon yn dathlu gwaith menywod na fyddent fel arall, o bosibl, yn cael sylw. Mae'r holl arddangoswyr yn aelodau o grŵp ffotograffiaeth PHRAME ac yn canolbwyntio ar hyrwyddo a chefnogi gwaith ffotograffwyr benywaidd sy'n dod i'r amlwg yn ardal de Cymru.

Ymwelwyr, teithiau a digwyddiadau

Rydym yn hyrwyddo'r Cynulliad fel atyniad i ymwelwyr drwy gysylltiadau â Grŵp lleol Partneriaid Glannau Bae Caerdydd, y cyfryngau cymdeithasol, ein gwaith allgymorth a thrwy Euan's Guide, gwefan o restrau ac adolygiadau sy'n helpu pobl anabl a'u teuluoedd i wybod pa leoliadau sy'n hygyrch.

Rydym wedi gwneud addasiadau i alluogi ymwelwyr i gymryd rhan mewn teithiau drwy addasu cyflymder teithiau a chymhlethdod yr iaith a ddefnyddir.

Rydym wedi cynnal amrywiaeth helaeth o ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig â chynhwysiant trwy gydol y flwyddyn, gan gynnwys digwyddiadau i nodi:

- Baha'ullah;
- Allgymorth – digwyddiad unigrwydd ieuenctid;
- Gwobrau Gwaith Cymdeithasol BASW Cymru 2019;
- Anelu am Aur ar gyfer Diwrnod Awtistiaeth y Byd 2019;
- Heneiddio a Gofal Traws yng Nghymru, cydweithrediad â'r Rhwydwaith Trawsrywedd Unique a Rhwydwaith LHDT Pobl Hŷn Cymru, Age Cymru;
- Newid Adferol – dod â thrais domestig i ben;
- Cynhadledd Sipsiwn, Roma a Theithwyr LHDT+;
- Digwyddiad ymgysylltu gwleidyddol – cydnabod sgiliau pobl ifanc ag anableddau;

- Lansiad Swyddogol Mis Hanes Pobl Dduon a Gwobrau Ieuenctid Cenedlaethol Hanes Pobl Dduon.

Hyrwyddo cynhwysiant y tu hwnt i Gymru

ASTUDIAETH ACHOS

64ain Cynhadledd Seneddol y Gymanwlad, Wganda

Arweiniodd y Dirprwy Lywydd, Ann Jones AC, ddirprwyaeth y Cynulliad i Gynhadledd Flynyddol 2019 Cymdeithas Seneddol y Gymanwlad (CPA) yn Kampala, Uganda. Chwaraeodd Ann Jones AC ran weithredol ac arweiniol yn y gynhadledd a fynychwyd gan dros 500 o Seneddwyr o bob rhan o'r Gymanwlad. Roedd hyn yn cynnwys cadeirio gweithdy ar "Rôl Seneddwyr wrth Hwyluso Pobl ag Anableddau fel Etholwyr, Ymgeiswyr a Deddfwyr" lle roedd hi'n gallu cyfeirio at ei phrofiad personol ei hun, yn ogystal ag arddangos yr arfer seneddol orau yma yng Nghymru.

Ehangu cyrhaeddiad gwaith Pwyllgorau'r Cynulliad

Mae Pwyllgorau'r Cynulliad yn gweithio'n galed i sicrhau eu bod yn clywed gan yr ystod ehangaf a mwyaf amrywiol o bobl er mwyn llywio eu gwaith. Ar gyfer pob ymchwiliad, bydd y pwyllgorau'n ystyried pa fathau o ymgysylltu ac allgymorth fydd fwyaf priodol. Mae materion cynhwysiant yn cael eu hystyried fel mater o flaenoriaeth bob amser ar gyfer y rhain. Mae'r pwyllgorau yn parhau i chwilio am ffyrdd newydd ac arloesol o ymgysylltu ac maen nhw'n parhau i wneud addasiadau er mwyn sicrhau y gall cyfranogwyr gymryd rhan yn y ffordd sy'n gweithio orau iddyn nhw, boed hynny drwy ddefnyddio fforymau trafod ar-lein, grwpiau ffocws, neu drwy ei gwneud yn haws i bobl gyflwyno tystiolaeth mewn lleoliad ffurfiol.

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Yn ystod ymchwilliad y Pwyllgor i Addysg Heblaw yn yr Ysgol, bu Aelodau'r Cynulliad yn ymweld â thri lleoliad o'r fath sy'n cefnogi plant a phobl ifanc. Creodd y Pwyllgor arolygon ar-lein i gasglu profiadau teuluoedd sy'n cymryd rhan mewn addysg heblaw yn yr ysgol, ac i gasglu safbwyntiau staff. Cynhaliodd y Pwyllgor hefyd nifer o sesiynau bord gron gyda rhanddeiliaid i

gasglu tystiolaeth fel rhan o'i waith craffu ar y Bil Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru). Gan gydnabod sensitifrwydd y mater a'r teimladau cryf yn ei gylch, creodd y Pwyllgor borth ar-lein fel rhan o'i ymgynghoriad cyhoeddus i'w gwneud hi'n haws i bobl roi tystiolaeth i ymchwiliad ffurfiol.

Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

Ail-ymwelodd y Pwyllgor â'i waith ar gysgu ar y stryd yn ystod haf 2019. Roedd y Pwyllgor wedi cyhoeddi adroddiad ym mis Ebrill 2018 a oedd yn cynnwys cyfres eang o argymhellion i Lywodraeth Cymru. Wrth fynd ar drywydd yr argymhellion hynny, penderfynodd ganolbwyntio ar ymgysylltu â'r rhai sydd â phrofiad o gysgu ar y stryd. Yn aml iawn, gall hynny gynnwys pobl sy'n ymwneud leiaf â busnes y Cynulliad. Cynhaliodd y Tîm Ymgysylltu â Dinasyddion nifer o grwpiau ffocws ym mhob rhan o Gymru yn ystod yr haf. Daeth hyn i ben gyda sesiwn pwyllgor anffurfiol gydag Aelodau'r Pwyllgor a phobl a oedd â phrofiad o gysgu ar y stryd. Un o'r materion a gododd dro ar ôl tro oedd y cymorth i bobl sy'n cysgu ar y stryd a oedd â phroblemau camddefnyddio sylweddau yn ogystal â phroblemau iechyd meddwl. Arweiniodd hyn at adroddiad y Pwyllgor a oedd yn cynnwys argymhellion i Lywodraeth Cymru ar gyfer gwella gwasanaethau. Trafodwyd yr adroddiad yn y Cynulliad ym mis Ionawr 2020.

Y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon

Fel rhan o'i ymchwiliad i iechyd a gofal cymdeithasol yng ngharchardai Cymru, ymwelodd y Pwyllgor â nifer o garchardai ledled Cymru ac achubodd ar y cyfle i drafod yr ymchwiliad gyda grwpiau o garcharorion. Cynhaliodd y pwyllgor ddigwyddiad rhanddeiliaid bord gron hefyd i glywed gan wahanol weithwyr proffesiynol iechyd a gofal cymdeithasol, yn ogystal â'r rhai sy'n cynrychioli carcharorion, am hygyrchedd ac ansawdd gwasanaethau yng ngharchardai Cymru.

Y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu

Roedd yr adroddiad 'Minnau hefyd!' yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru ei gwneud yn ofynnol i'r holl gyrff celfyddydau a diwylliannol sy'n cael cyllid cyhoeddus nodi eu hamcanion ar gyfer mynd i'r afael â thlodi ac allgáu

cymdeithasol yn eu cynlluniau strategol. Roedd yr adroddiad hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyrff hynny nodi sut y byddant yn cyd-ddylunio gweithgareddau creadigol a chynnwys gyda'r cynulleidfaoedd targed hyn a chynyddu mynediad at brentisiaethau.

Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig

Fel rhan o'i ymchwiliad i dlodi tanwydd yng Nghymru, cynhaliodd y Pwyllgor gyfres o grwpiau ffocws gyda phobl mewn tlodi tanwydd, neu mewn perygl o dlodi tanwydd, a hefyd gyda darparwyr gwasanaethau cynghori a chymorth. Cynhaliwyd pedair sesiwn ledled Cymru, gyda chyfranogwyr o dri o ranbarthau'r Cynulliad. Daeth y cyfranogwyr o amryw fudiadau gan gynnwys Age Cymru, Sefydliad Bevan, Cyngor ar Bopeth, Anabledd Cymru, Tai Pawb, Ymddiriedolaeth Trussell a Phrifysgolion Cymru. Defnyddiwyd allbwn y grwpiau ffocws i lywio adroddiad y Pwyllgor.

Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol

Fel rhan o'i ymchwiliad i newidiadau i'r rheolau rhyddid i symud ar ôl Brexit, cynhaliodd y Pwyllgor grwpiau ffocws a oedd yn cynnwys dinasyddion yr UE, ac unigolion sy'n gweithio i sefydliadau ac elusennau sy'n eu cynrychioli. Mae'r sefydliadau hyn yn cefnogi'n uniongyrchol grwpiau a dinasyddion agored i niwed â nodweddion gwarchodedig, fel anabledd, oedran a rhyw.

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad (Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol gynt)

Fel rhan o'r gwaith craffu Cyfnod 1 ar y Bil Senedd ac Etholiadau (Cymru), casglodd y Pwyllgor farn pobl ifanc ledled Cymru ar ostwng yr oedran pleidleisio yn etholiadau'r Cynulliad Cenedlaethol i 16 a'r angen am unrhyw addysg wleidyddol a dinasyddiaeth i ategu hynny. Casglwyd safbwyntiau trwy fwrdd trafod ar-lein o'r enw Senedd Dialogue ac yn ystod sesiynau grŵp ffocws gydag ysgolion a grwpiau ieuenctid.

26

Amrywiaeth a chynhwysiant yn ein gwaith

Rydym yn cefnogi staff Comisiwn y Cynulliad i gynnwys amrywiaeth a chynhwysiant yn eu gwaith er mwyn sicrhau bod penderfyniadau, trefniadau cynllunio a darparu gwasanaethau, a mynediad i'n hystâd yn gynhwysol, a thrwy sicrhau bod amrywiaeth a chynhwysiant yn cael eu hystyried wrth brynu nwyddau a gwasanaethau.Rydym hefyd yn cynorthwyo Aelodau'r Cynulliad i ystyried amrywiaeth a chynhwysiant yn eu rolau fel cyflogwyr, fel darparwyr gwasanaeth, ac yn eu gwaith fel gweithwyr achos, craffwyr a deddfwyr, a thrwy ymgysylltu â phobl Cymru.

Biliau nad ydynt yn rhai'r Llywodraeth

Cyflwynwyd Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 ym mis Chwefror 2019, ynghyd â Memorandwm Esboniadol, a oedd yn cynnwys amrywiaeth o asesiadau effaith manwl, gan gynnwys yr effaith ar gydraddoldeb, yr effaith ar hawliau plant a'r effaith ar ieithoedd swyddogol. Yn dilyn yr arfer gorau, nod yr asesiadau effaith oedd gwerthuso effeithiau'r Ddeddf ar yr holl grwpiau o bobl, nid y rhai yr effeithir arnynt yn gadarnhaol yn unig. Er enghraifft, ystyriwyd effaith y Ddeddf ar blant a phobl ifanc na fydd ganddynt yr hawl i bleidleisio, yn ogystal â'r rhai a fydd â'r hawl, a'r mesurau lliniaru sydd ar waith mewn perthynas â hynny.

Darparwyd diweddariadau i'r asesiadau effaith ym mis Tachwedd 2019 a mis Mawrth 2020 i adlewyrchu effaith gwelliannau a wnaed i'r Ddeddf yn ystod ei thaith ddeddfwriaethol, gan gynnwys rhoi'r etholfraint i ddinasyddion tramor cymhwysol fel y gallant bleidleisio yn etholiadau'r Senedd. Cafodd y Ddeddf Gydsyniad Brenhinol ar 15 Ionawr 2020, gan ostwng yr oedran pleidleisio ar gyfer etholiadau'r Senedd i 16 oed o 2021 ymlaen. Nodir ystod o fanteision posibl yn sgil y newid hwn ym Memorandwm Esboniadol y Ddeddf, gan gynnwys:

- cryfhau atebolrwydd democrataidd, drwy alluogi rhan ehangach o’r gymuned i gael rôl uniongyrchol yn etholiadau’r Senedd;
- galluogi mwy o ymgysylltiad o ran pleidleisio dros y tymor hwy (ar y sail y gallai profiad cynharach o bleidleisio annog unigolion i barhau i bleidleisio).

Ystâd hygyrch

Rydym yn adolygu hygyrchedd ein hystâd yn rheolaidd, gan gynnal archwiliadau cynnal a chadw misol, yn ogystal â gweithredu ar adborth a mabwysiadu’r arfer gorau. Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, rydym wedi gwneud rhagor o waith i wella hygyrchedd ffisegol ein hystâd, gan gynnwys:

- ystyried gofynion mynediad ar gyfer yr holl waith adnewyddu a wnaed a chwblhau Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn ôl yr angen;
- gosod system rheoli mynediad newydd ar draws ystâd Bae Caerdydd;
- gosod arwyddion toiledau ychwanegol yn ardal caffi cyhoeddus y Cynulliad;
- parhau â'r rhaglen o osod goleuadau LED i wella gwelededd yn y Cynulliad ac ardaloedd eraill ar draws yr ystâd, gan gynnwys gosod goleuadau LED newydd yn nerbynfa Tŷ Hywel;
- gweithredu argymhellion yn dilyn archwiliad Cymdeithas Alzheimer Cymru o'r Cynulliad gan gynnwys ail-leoli’r arwyddion presennol a gosod arwyddion mewnol ychwanegol;
- cynnal archwiliad allanol ynghylch y gwasanaeth dolen sain a ddarperir mewn ystafelloedd cyfarfod a mannau cyffredin drwy’r holl ystâd, gan weithredu’r argymhellion.

Ymchwil a gwybodaeth ar gyfer Aelodau'r Cynulliad

Ymgorfforir materion cydraddoldeb a hawliau dynol yn y gwaith ymchwil a dadansoddi a roddir i gefnogi Aelodau’r Cynulliad a’r pwyllgorau yn eu gwaith. Roedd gweithgareddau’r flwyddyn ddiwethaf yn cynnwys y canlynol:

- Cyhoeddi erthyglau blog yn rheolaidd ar amrywiaeth eang o faterion cydraddoldeb megis: cydraddoldeb rhywiol, cydlyniant cymunedol a hiliaeth, hawliau dynol, ac asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb (ymhlith eraill);

- Diweddaru dangosyddion cydraddoldeb rhywiol i Gymru am y drydedd flwyddyn, a darparu sylwebaeth i helpu Aelodau'r Cynulliad graffu ar bolisïau, deddfwriaeth a chyllidebau o safbwynt rhywedd. Cyhoeddir hyn bob blwyddyn i gyd-fynd â dadl yn y Cynulliad ar Ddiwrnod Rhyngwladol y Menywod;

- Darparu awgrymiadau ar gyfer cwestiynau ar gydraddoldeb i bob pwyllgor yn ystod gwaith craffu ar y gyllideb ddrafft;

- Sicrhau bod cydraddoldeb yn cael ei integreiddio wrth ddrafftio cylch gorchwyl posibl ar gyfer ymchwiliadau pwyllgorau (fel gwaith y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau ar graffu ôl-ddeddfwriaethol ar y Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, hawliau pleidleisio i garcharorion, a'r cynllun Bathodyn Glas yng Nghymru, ac ymchwiliad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i hawliau plant;

- Arwain yr ymchwiliad cydamserol arloesol gan y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau, y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cyllid i graffu ar ddull Llywodraeth Cymru o asesu effaith ei chyllideb ar gydraddoldeb a hawliau plant, a

- Darparu dadansoddiad o'r Bil Coronafeirws brys mewn perthynas â hawliau dynol.

Datblygiad Proffesiynol Parhaus

Yn ystod y flwyddyn, mae nifer o Aelodau'r Cynulliad a'u Staff Cymorth wedi manteisio ar gyfleoedd datblygu i'w helpu i ymdrin â materion sy'n peri pryder i'w hetholwyr, i fynd i'r afael â sefyllfaoedd heriol wrth gyflawni eu dyletswyddau, neu i sicrhau eu bod yn rheoli eu staff yn dda.

Roedd y gweithgareddau'n cynnwys: Rheoli Gwaith Achos, Rhagfarn Ddiarwybod, Atal Hunanladdiad, Ymwybyddiaeth o Iechyd Meddwl a Chymorth Cyntaf Iechyd Meddwl, Datblygu Rheoli, Ymdrin â Sefyllfaoedd

Heriol, Meithrin Cydnerthedd Personol, Arferion y Gweithle Modern, ac Urddas a Pharch yn y Gweithle.

Y Bwrdd Taliadau

Mae amrywiaeth a chynhwysiant yn ganolog i waith y Bwrdd Taliadau. Mae’r bwrdd yn ystyried effaith ei holl benderfyniadau ar y nodweddion gwarchodedig ym mhob cam o’r broses.

Mae'r Bwrdd wedi ymrwymo i sicrhau bod yr amrywiaeth ehangaf bosibl o ymgeiswyr yn gallu cynnig eu henwau i sefyll etholiad yng Nghymru. Yng ngoleuni ymchwil a gomisiynwyd gan y Bwrdd i nodi'r rhwystrau a'r cymhellion i sefyll etholiad yng Nghymru, mae wedi cyflwyno cynigion ar gyfer ymgynghori fel rhan o'i adolygiad o'r Penderfyniad ar gyfer y Chweched Senedd.

Wrth baratoi ei Benderfyniad drafft i ymgynghori yn ei gylch, mae'r Bwrdd wedi canolbwyntio ar gael gwared ar rwystrau posibl rhag sefyll etholiad i'r Senedd fel ffordd o helpu i ddenu ystod amrywiol o ymgeiswyr i sefyll etholiad. Gwneir penderfyniad ar y cynigion yn ystod 2020-21 pan fydd yr ymgynghoriad wedi dod i ben.

Atodiad: Cynnydd ar sail Amcanion ein Strategaeth a Chynllun Gweithredu at y Dyfodol

Amcan Un: Meithrin arweinyddiaeth gynhwysol a diwylliant cynhwysol yn y gweithle

Sicrhau atebolrwydd ar lefel uwch ac arweinyddiaeth gynhwysol

- Llofnodwyd y Siarter Hil yn y Gwaith. Mae'r Siarter yn helpu busnesau i wella cydraddoldeb hil yn y gweithle ac mae'n cynnwys pum galwad i weithredu ar gyfer arweinwyr a sefydliadau ar draws pob sector.
- Ymgysylltwyd â Busnes yn y Gymuned i ymgymryd a Phecyn Diagnostig ar gyfer ein Harweinyddiaeth.
- Datblygwyd Rhaglen Ddatblygu Weithredol bwrpasol ar gyfer ein Tîm Arweinyddiaeth.
- Adolygwyd ein system rheoli perfformiad i bwysleisio rôl a chyfrifoldeb rheolwyr llinell i fod yn fodelau rôl ac arddangos arweinyddiaeth mewn perthynas ag amrywiaeth a chynhwysiant a sut mae hyn, yn ei dro, yn dylanwadu ar ymddygiad eu staff.
- Bu ein Partneriaid Busnes Adnoddau Dynol yn gweithio gyda'n Penaethiaid Gwasanaeth i ddatblygu cynlluniau gweithredu yn seiliedig ar ganlyniadau ein harolwg staff.
- Cyflwynwyd catalog e-ddysgu Amrywiaeth a Chynhwysiant newydd sy'n cynnwys modiwlau sy'n canolbwyntio ar ddysgu Arweinyddiaeth (megis Arweinyddiaeth Gynhwysol, Datblygu Sgiliau Arweinyddiaeth, Cyflwyniad i Hyfforddi, Deallusrwydd Emosiynol, Arfarnu Perfformiad, Gwneud y mwyaf o'r potensial trwy ddatblygu cryfderau, a llawer mwy).

Cefnogi a datblygu ein Rhwydweithiau Cydraddoldeb yn y Gweithle

- Rydym wedi croesawu Cadeiryddion a Chyd-gadeiryddion newydd i arwain ein Rhwydweithiau, ac mae mwy o gyfeillion ac aelodau wedi ymuno â'r rhwydweithiau nag erioed o'r blaen.
- Rydym wedi mynd ati i annog yr holl rwydweithiau i weithio'n agosach trwy nodi themâu cyffredin yn y calendr Amrywiaeth a Chynhwysiant.
- Rydym wedi darparu hyfforddiant pwrpasol ar gyfer ein rhwydweithiau; roedd hyn yn cynnwys Hyfforddiant ar gyfer Cadeiryddion, Meddwl Gwydn, a Hyder a Chyflwyno, er mwyn sicrhau bod gan aelodau a chadeiryddion y sgiliau a'r hyder i arwain eu rhwydwaith.
- Ailddiffiniwyd rôl, cyfrifoldeb ac atebolrwydd ein cydgysylltydd Rhwydwaith Cydraddoldeb yn y Gweithle.
- Treialwyd trefn o bennu amser i Gadeiryddion ar fore Gwener er mwyn iddyn nhw allu canolbwyntio ar brosiectau rhwydwaith penodol, a bu hynny'n llwyddiannus.
- Anogwyd y rhwydweithiau i wneud gwell defnydd o'n hadnoddau a sefydlu ffyrdd o gyfathrebu'n ddigidol, gan gynnwys trwy gyfrwng Yammer a Teams.

Amcan Dau: Adeiladu ar ein dull o ddatblygu'r sefydliad

Canfod a chwalu rhwystrau rhag cynhwysiant

- Rydym wedi adolygu ein gwefan recriwtio i'w gwneud yn fwy hygyrch ac yn haws ei llywio. Rydym wedi canolbwyntio ar Werthoedd y Sefydliad a'r Gweithle Cynhwysol gan ddangos yr amrywiaeth o fuddion sydd gennym, y rhwydweithiau cydraddoldeb yn y gweithle a'r gydnabyddiaeth allanol a gawsom. Bydd y wefan yn cael ei lansio yn 2020-21.
- Yn sgil ein hymrwymiad i ehangu cynhwysiant trwy'r prosesau recriwtio, fe wnaethom gynnwys ymgeiswyr, rhai llwyddiannus ac aflwyddiannus, yn ein hadolygiad o'r arferion recriwtio. Mae hyn wedi arwain at frandio newydd, mwy cynhwysol, a phrosesau cliriach i wneud profiad yr ymgeiswyr yn un gwell, ac rydym yn gweithio ar wella hyn fwy fyth yn ystod y misoedd nesaf.
- Rydym wedi caffael System Recriwtio ac Olrhain Ar-lein (ORATs) newydd i symleiddio taith yr ymgeiswyr. Bydd hefyd yn darparu Gwybodaeth Reoli gywirach inni, a fydd yn helpu ein gwaith i gynyddu nifer y staff o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.
- Rydym wedi dechrau adolygiad o'n prosesau cynefino corfforaethol, a fydd yn cael ei lansio y flwyddyn nesaf.
- Rydym wedi mynd ati i godi ymwybyddiaeth trwy ddigwyddiadau a hyfforddiant, fel wythnos Amrywiaeth a Chynhwysiant, Brecwast Iechyd Meddwl Dynion, trafodaeth panel LHDT+ a mwy (mae rhagor o fanylion yn yr adroddiad atodedig).

Meincnodi a chydnabyddiaeth allanol

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Un o’r deg cyflogwr gorau o staff LHDT yn y DU am y chweched flwyddyn yn olynol, a'r gorau yng Nghymru ym Mynegai Cydraddoldeb yn y Gweithle Stonewall.
- Gwobr Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus PinkNews (2018-2019) am ein hymrwymiad parhaus i fod yn fodel rôl yn creu a chynnal amgylchedd cynhwysol ar gyfer aelodau staff LHDTQ+.
- Yn Hyrwyddwr Cyflogwyr sy’n Gadarnhaol o ran Oed, gan ddangos ein hymrwymiad i sicrhau nad oes gennym unrhyw arferion gwahaniaethol o ran oedran yn ein prosesau recriwtio a/neu gadw gweithwyr.
- Statws Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau.
- Un o’r 30 Cyflogwr Gorau ar gyfer Teuluoedd sy'n Gweithio am arfer da o ran darparu amgylchedd gwaith sy'n caniatáu cydbwysedd cadarnhaol rhwng bywyd a gwaith.
- Gwobr Awtistiaeth Gyfeillgar y Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol.
- Safon Aur Buddsoddwyr mewn Pobl, cydnabyddiaeth gan y marc rhyngwladol ar gyfer rhagoriaeth fyd-eang.
- Ymgymryd â'r meincnod Busnes yn y Gymuned ar gyfer hil, rhywedd a llesiant.

Dysgu a datblygu

- Fe wnaethom ni gynnig 78 o gyrsiau mewnol gwahanol i aelodau o staff, ac o'r cyrsiau hynny mae 200 sesiwn wedi'i chyflwyno.
- Cyflwynwyd hyfforddiant ffurfiol ac anffurfiol i sicrhau bod amrywiaeth yn cael ei hybu mewn ffordd ystyrlon, gan gynnwys hyfforddiant wyneb yn wyneb, gweithdai ac adnoddau ar-lein. Ymhlith yr enghreifftiau mae Deall Iechyd Meddwl ar gyfer rheolwyr llinell, Urddas a Pharch, Ymwybyddiaeth o'r Menopos, Iechyd Meddwl Plant, Cefnogi Gweithwyr â Chanser, Ymwybyddiaeth Awtistiaeth, Ymwybyddiaeth Dementia a hyfforddiant Rhagfarn Ddiarwybod.
- Rydym wedi datblygu ymhellach a chynhyrchu cyfres o daflenni ffeithiau, fideos a hyfforddiant ar-lein yn canolbwyntio ar Amrywiaeth a Chynhwysiant.
- Rydym wedi ehangu a diweddaru'r ddarpariaeth e-Ddysgu i sicrhau y gall staff gael mynediad at hyfforddiant yn y swyddfa a/neu gartref, ac rydym wedi parhau i gefnogi ein rhwydweithiau staff i helpu i ennyn cefnogaeth a gwella a herio ymddygiad amhriodol yn unol â'n gwerthoedd.

Polisïau cynhwysol ar gyfer y gweithle

- Rydym wedi datblygu a chyflwyno Canolbwynt Polisi newydd sy'n sicrhau bod yr holl bolisïau wedi'u lleoli mewn un lle. Mae'r Canolbwynt hefyd yn sicrhau bod polisïau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd a bod Asesiadau Effaith Cydraddoldeb yn cael eu cynnal.
- Rydym wedi cytuno i gynnwys adran well ar Gyfraith Jack sy'n ymwneud ag absenoldeb arbennig (hawl i 4 wythnos o dâl llawn os yw'ch plentyn yn marw adeg ei eni neu ar ôl 24 wythnos o feichiogrwydd).
- Rydym wedi lansio ein canllawiau yn ymwneud â'r menopos.
- Rydym wedi ychwanegu at y Canllawiau Gweithio'n Hyblyg i addasu i heriau'r Coronafeirws, gan sicrhau nad oes unrhyw grŵp penodol dan anfantais yn ystod y cyfnod hwn.

Amcan Tri: Cynorthwyo Aelodau'r Cynulliad a'u staff i gynnwys amrywiaeth yn eu gwaith.

Cynorthwyo Aelodau'r Cynulliad a'u staff i gynnwys amrywiaeth a chynhwysiant yn eu rolau fel cyflogwyr a darparwyr gwasanaeth ac yn eu gwaith fel gweithwyr achos, craffwyr a deddfwyr

- Cyflwyno Sesiynau Cynefino Amrywiaeth a Chynhwysiant i Aelodau a'u staff.
- Cefnogi Datblygiad Proffesiynol yr Aelodau a'u Staff drwy ddarparu hyfforddiant sy'n canolbwyntio ar amrywiaeth gan gynnwys Rheoli Gwaith Achos, Rhagfarn Ddiarwybod, Atal Hunanladdiad, Ymwybyddiaeth o Iechyd Meddwl a Chymorth Cyntaf Iechyd Meddwl, Datblygu Rheoli, Ymdrin â Sefyllfaoedd Heriol, Meithrin Cydnerthedd Personol, Arferion y Gweithle Modern, ac Urddas a Pharch yn y Gweithle.
- Ryd wedi cynnal tudalen fewnrwyd i'r Aelodau sy'n cynnwys y wybodaeth a'r canllawiau diweddaraf i sicrhau bod Aelodau'r Cynulliad a'u staff yn gallu cael gwybodaeth am gydraddoldeb yn rhwydd.
- Rydym wedi darparu Cronfa Cydraddoldeb a Mynediad.
- Mae gwaith wedi cychwyn i baratoi ar gyfer Penderfyniad y Bwrdd Taliadau yn nhymor nesaf y Cynulliad, sy'n canolbwyntio ar gael gwared ar rwystrau posibl i sefyll etholiad fel modd o helpu i ddenu ystod amrywiol o ymgeiswyr.
- Mae adrannau'r Comisiwn yn darparu ystod o gefnogaeth barhaus i alluogi'r Aelodau i ddarparu gwasanaethau cynhwysol, gan gynnwys Cymorth Busnes i'r Aelodau, Ymchwil, Cyfreithiol, Adnoddau Dynol, Cyfarfodydd Llawn a Phwyllgorau, TGCh, ac ati.

Ymgysylltu â phobl Cymru

- Ymgysylltu â phobl o bob rhan o Gymru, mewn cymunedau ledled y wlad, ac ar ein hystâd trwy weithdai, cyflwyniadau, digwyddiadau a gweithgareddau ymgysylltu sy'n gysylltiedig ag ymgyngoriadau pwyllgorau. Dyma rai enghreifftiau:

- Cynhaliodd ein Tîm Ymgysylltu â'r Gymuned 35 o Sesiynau Cymunedol ar gyfer 876 o gynrychiolwyr eleni, yn ymwneud ag amrywiaeth o grwpiau a oedd yn cynnwys Mind Cymru, Cymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol Cymru, Canolfan Merched Gogledd Cymru, Gingerbread a Mantell Gwynedd.
- Mae ein tîm Addysg ac Ymgysylltu â Phobl Ifanc wedi cynnwys, hysbysu a grymuso plant a phobl ifanc i ymgysylltu â Busnes y Cynulliad drwy ein canolfan addysg fewnol ac mewn ysgolion, colegau a lleoliadau y tu allan i'r ysgol ar hyd a lled Cymru. Mae'r tîm wedi cyflwyno 294 o sesiynau ac wedi ymgysylltu â rhai grwpiau am y tro cyntaf erioed. Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, mae 10,000 o bobl ifanc wedi ymgysylltu â ni yn ystod sesiynau addysgol a drefnwyd.
- Bu Aelodau Senedd Ieuenctid Cymru yn bresennol mewn amryw ddigwyddiadau yng Nghymru, megis Eisteddfod yr Urdd, Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru, yr Eisteddfod Genedlaethol a gorymdaith PRIDE. Yn ystod y digwyddiadau hyn, cafodd Aelodau'r Senedd Ieuenctid gyfle i ymgysylltu â phobl ifanc eraill a hyrwyddo eu gwaith a'u hymgyngoriadau.
- Rydym wedi hyrwyddo amrywiaeth a chynhwysiant yn fewnol ac i'r cyhoedd trwy ddigwyddiadau, cyfryngau cymdeithasol ac ymgyrchoedd gan gynnwys Mis Hanes Pobl Dduon, IDAHOBIT, ymwybyddiaeth o awtistiaeth, Diwrnod Rhyngwladol y Menywod, diwrnod Mynediad i'r Anabl.
- Ymwelwyr, Teithiau a Digwyddiadau (gweler yr adroddiad atodedig am fanylion).
- Arddangosfeydd (gweler yr adroddiad atodedig am fanylion).

Amcan Pedwar: Cynorthwyo Staff Comisiwn y Cynulliad i gynnwys amrywiaeth a chynhwysiant yn eu gwaith

Gwneud penderfyniadau, cynllunio a darparu gwasanaethau mewn modd cynhwysol

- Rydym yn parhau i ystyried cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant fel rhan o'n gwaith parhaus, wrth ddatblygu polisïau, gwasanaethau a gwneud newidiadau i'n hystâd drwy ei gwneud yn ofynnol bod Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn cael eu cynnal.
- Mae'r tîm Amrywiaeth a Chynhwysiant a'r Rhwydweithiau Cydraddoldeb yn y Gweithle wedi darparu cyngor arbenigol ac wedi adolygu Polisïau a Gweithdrefnau yn feirniadol, yn ogystal â chefnogi datblygiad Asesiadau Effaith Cydraddoldeb ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus, er mwyn sicrhau bod amrywiaeth a chynhwysiant yn cael eu hystyried a bod unrhyw rwystrau yn cael eu nodi a'u lliniaru.
- Adolygwyd cynlluniau'r meysydd gwasanaeth yn rheolaidd er mwyn rhoi sylw i ystyriaethau amrywiaeth a chynhwysiant.
- Mae ein hystâd yn cael ei hadolygu'n barhaus i sicrhau ei bod yn hygyrch i bawb. Dyma rai enghreifftiau or hyn a wnaed eleni:
- gosod arwyddion toiledau ychwanegol yn ardal y caffi cyhoeddus yn y Senedd.
- gweithredu argymhelliad archwiliad allanol gan ddarparu gwasanaeth dolen sain mewn ystafelloedd cyfarfod a mannau cyffredin drwy'r holl ystâd.

Ystyried amrywiaeth a chynhwysiant wrth brynu nwyddau a gwasanaethau

- Caffi cydraddoldeb ei gynnwys fel rhan o'n hasesiadau o risg cynaliadwyedd ar ddechrau'r broses gaffael. Mae hefyd yn rhan o'n hymarfer cyn-gymhwyso ar gyfer cyflenwyr. Ni chaiff cyflenwyr sy'n methu â dangos eu hymrwymiad i gydraddoldeb eu gwahodd i dendro.
- Ar ôl dyfarnu contractau, rydym ni'n cynnal cyfarfodydd i'w hadolygu'n rheolaidd gyda'n cyflenwyr, ac un o'r eitemau rheolaidd ar yr agenda yw cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol. Mae gennym hefyd gymalau cydraddoldeb yn ein telerau ac amodau.

- Rydym yn gyflogwr cyflog byw achrededig ac yn sicrhau bod y cyflog byw yn cael ei dalu i'n contractwyr mewnol. Rydym wedi ymrwymo i sicrhau arferion cyflogaeth teg a thryloyw drwy gydol y gadwyn gyflenwi. O ganlyniad i hynny, rydym yn anelu at weithio gyda'n cyflenwyr i fonitro a sicrhau arferion cyflogaeth teg a, chan weithredu'n rhesymol, rydym yn cadw'r hawl i ofyn am newidiadau i unrhyw un o'r arferion hynny yr ydym o'r farn eu bod yn annheg.

- Anogir pob un o'n Contractwyr i ymuno â'n Rhwydweithiau Cydraddoldeb yn y Gweithle a bod yn bresennol yn eu digwyddiadau.

Amcan Pump: Ymddwyn fel Cyflogwr Cynhwysol sy'n denu ac yn cadw'r gronfa ehangaf o dalent lle mae pob aelod o staff yn cael cyfle i wireddu ei botensial llawn.

Cefnogi ein gweithlu talentog

- Mae gennym Fodelau Rôl LHDT sydd ar gael i staff siarad â nhw'n gyfrinachol.
- Rydym ni wedi hyrwyddo cynhwysiant trwy godi ymwybyddiaeth yn fewnol trwy gynnal digwyddiadau fel Wythnos Llesiant Meddwl; Diwrnod Cofio'r Holocost, Lansiad Abledd Cymru, brecwast Iechyd Meddwl Dynion, Mis Hanes LHDT, Diwrnod Mynediad i'r Anabl; Mis Hanes Pobl Dduon; Diwrnod Rhyngwladol ar gyfer Pobl Anabl, Urddas a Pharch yn y Cynulliad; Diwrnod Gweledig Trawsrywedd; Cynghreiriaid y Rhwydwaith a blogiau ar gyfer diwrnod Rhyngwladol y Menywod.
- Fe wnaethom ni gynnal Wythnos Amrywiaeth a Chynhwysiant, a oedd yn cynnwys gweithdai, hyfforddiant amrywiaeth a chynhwysiant, blogiau mewnol ac allanol ac erthyglau ar dudalen newyddion y staff.

Cydnabod tangynrychiolaeth yn ein gweithlu a mynd i'r afael â hynny

- Rydym wedi ymgysylltu â Busnes yn y Gymuned (BITC) a sefydliadau allanol eraill i nodi camau gweithredu i gefnogi gyrfa pobl BAME a staff anabl. Rydym wedi cwblhau Offer Diagnostig BITC, a fydd, ar ôl eu hasesu, yn ein helpu i ddatblygu ein cynlluniau gweithredu ymhellach.
- Buom yn gweithio gyda'r Tîm Recriwtio i gyrraedd cymunedau BAME fel rhan o'n gweithgareddau allgymorth recriwtio er mwyn cynyddu ceisiadau gan y grŵp hwn sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.
- Dechreuwyd ar waith gyda’r Gymdeithas Genedlaethol Plant Byddar i ddatblygu rhaglen beilot 'Safonau sy'n Gyfeillgar i Bobl Fyddar'
- Arweiniodd ein gwaith allgymorth ar gyfer Cynllun Prentisiaeth 2019 at gynnydd yn y ceisiadau o 79 yn 2018-19 i 135 yn 2019-20 a chynnydd o 43 y cant yn y ceisiadau gan ymgeiswyr BAME.
- Rydym wedi ymrwymo i Gompact Swyddi Cymunedol Citizens Cymru Wales, sef cynllun sy'n ceisio dod â phobl leol a chyflogwyr at ei gilydd i fynd i'r afael â thlodi, diweithdra a thangynrychiolaeth yn y gweithlu.

Casglu a defnyddio data amrywiaeth i nodi a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb

- Mae ein data am y gweithlu a recriwtio a'n hadroddiadau ar gyflogau cyfartal a'r bwlch cyflog rhwng y rhywiau yn cael eu cyhoeddi yn y drefn honno fel dogfennau ategol i'r adroddiad hwn er mwyn sicrhau mynediad rhwydd at y wybodaeth.
- Fel y llynedd, mae'r data am y gweithlu a recriwtio yn dangos ein bod yn parhau i ddenu a recriwtio amrywiaeth eang o bobl. Rydym wedi recriwtio pobl o ystod o oedrannau, pobl a chanddynt anableddau, a phobl o hiliau, crefydd a chyfeiriadedd rhywiol gwahanol. Rydym wedi cynnal mwy o recriwtio allanol er mwyn cynyddu cynrychiolaeth o fewn ein gweithlu. Yn sgil hyn bu cynnydd yn y ceisiadau gan ymgeiswyr o gefndir Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (BAME) a phobl ag anableddau, ar draws gwahanol grwpiau oedran a chyfeiriadedd rhywiol. Mae mwy o ymgeiswyr y cynigiwyd cyflogaeth iddynt wedi datgan eu bod yn anabl, a derbyniodd y Cynllun Prentisiaeth eleni y nifer fwyaf o geisiadau erioed.
- O ran y data am gyflogau cyfartal, mae'n dangos bod y bwlch sydd rhwng dynion a menywod o ran cyflogau cyfartal wedi gostwng ers y llynedd. Mae hyn yn gam cadarnhaol tuag at gyflogau cyfartal rhwng y rhywiau ac mae'r duedd a welwyd dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yn parhau. Er bod rhagor o waith i'w wneud, heb os, mae ein tueddiadau data wedi gwella ar draws yr holl nodweddion gwarchodedig yn ystod y cyfnod monitro hwn.

Beth nesaf?

Camau gweithredu ar gyfer 2020-21

- Cynnig strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant newydd trwy ymgynghori.
- Cynyddu amrywiaeth y gynrychiolaeth ar bob lefel trwy ddenu a thrwy hyrwyddiadau mewnol ac allanol a chynlluniau mentora.
- Hyrwyddo a dathlu ein diwylliant amrywiol a chynhwysol trwy weithio gyda thimau eraill i gyrraedd grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.
- Cynyddu effeithiolrwydd ein Rhwydweithiau Cydraddoldeb yn y Gweithle a'n hyfforddiant Amrywiaeth a Chynhwysiant.
- Parhau i fonitro a gweithio tuag at leihau ein bylchau o ran cyflogau, rhywedd ac ethnigrwydd. Byddwn yn paratoi ar gyfer newidiadau yn y dyfodol i ddeddfwriaeth newydd.